

[Hartvig Frisch.]

en vidtgaående Frihedsformalisme har vist sig at være et Svaghedstegn.

Det danske Folk, der herefter, naar den nye Grundlov tænkes gennemført, gaar til Valgurnen, vil med Stemmeseddelen i Haand og paa Lovens Grund uden Hindring eller Hemning kunne raade i sin egen Sag. Gennem Den forenede Rigsdag taler saa hele Folket, og intet vil være over og intet ved Siden af Folkets Vilje.

Brorsen: Der spores ikke nogen særlig stor Interesse i Befolkningen i Anledning af de Forhandlinger, som for en Del er ført, og som herinde vil blive ført videre, om Ændringer i Landets Forfatning. Dette hidrører sikkert fra, at den almindelige Valgret i vor Grundlov er gennemført med Grundloven af 1915; jeg tør maaske i al Beskedenhed nævne, at det var paa Grundlag af den Indsats, der blev gjort fra Venstres Side, at vi i 1915 fik almindelig Valgret til begge Rigsdagens Ting gennemført her i Danmark. Jeg vil ogsaa nævne, at der vistnok er en ret udbredt Uvilje mod alt for ofte at ændre i Landets Grundlov, og endelig er der i Tiden nu saa mange andre store Problemer, som ligger ganske uløste, og hvorom Interessen i første Linie bør samle sig.

Regeringen har naturligvis en afgørende Indflydelse paa, hvad der skal behandles herinde, og Regeringen har jo sammen med de tre Partier, der slutter op om Grundlovsforslaget, bestemt, at vi nu skal have en Forhandling herinde, og at Sagen skal gennemføres. I Lande med Folkestyre er Grundloven det fundamentale, Udgangspunktet for hele den øvrige Lovgivning. I de fleste Landes Forfatninger findes der derfor ogsaa Bestemmelser, der hindrer, at man pludselig i en Rigsdagssamling fra den ene Dag til den anden kan foretage Ændringer i Grundloven. I mange af Landene er de nævnte Bestemmelser om Forfatningsændringer meget strenge. Jeg skal eksempelvis nævne, at efter den norske Grundlov skal et Grundlovsforslag altid fremsættes for første eller andet ordentlige Storting efter et Nyvalg og kundgøres for Offentligheden; dernæst tilkommer det det første eller andet ordentlige Storting efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ej. Man vil altsaa se, at Grundlovsforslag i Norge skal ligge offentliggjort i flere Aar, inden Sagen endeligt kan afgøres. Her i Landet har man indskrænket sig til at bestemme, at efter at Grundlovsforslaget er vedtaget af

to paa hinanden følgende Rigsdage, skal det ved Folkeafstemning afgøres, om den nye Grundlov skal føres ud i Livet, derved, at 45 pCt. af samtlige Folketingsvælgere udtaler sig ved en Folkeafstemning derfor. Betragter man nærmere de forskellige Forfatninger, ser man, at de fremtræder i meget forskellig Skikkelse. Der er mange Modeller, Et- og Tokammersystemer findes i broget Blanding mellem hinanden, og Valgmaade, Valgrets alder og meget mere er ogsaa meget forskellige. Man kan sikkert ikke vise hen til noget Land og sige, at der har man den fuldkomne ideale Forfatning. Alene inden for de nordiske Landes Kredse er Forskellen mellem Forfatningerne ingeniende ringe. I Sverige har man Tokammersystem, og det ene af Kamrene vælges paa kommunalt Grundlag. Noget beslægtet dermed var det Forslag, der af Ministeriet Klaus Berntsen blev forelagt Rigsdagen i Perioden 1910—13. I Finland har man rent Et-kammersystem, men der er flere Bestemmelser i den finske Forfatning, der skal sikre mod et hensynsløst Flertalsstyre. Jeg skal saaledes nævne, at et Mindretal, der udgør en Trediedel af Rigsdagens Medlemmer, kan altid forlange en Sag udsat til efter næste Valg, og først den nyvalgte Rigsdag kan træffe Afgørelse ved simpelt Flertal. Der gives en Undtagelse fra disse Regler, nemlig hvor det drejer sig om nye Skatter eller Statslaans Optagelse. Men til Gengæld skal Forslag vedrørende disse Emner vedtages med kvalificeret Majoritet. Ved Siden deraf er Landets Præsident udstyret med betydelig Myndighed i Form af Vetoret over for vedtagne Love, en Myndighed, der flere Gange er gjort Brug af.

[Norge har en Forfatning med Blanding af Et- og Tokammer, og da det er den Forfatning, der er taget til Mønster for den Grundlov, vi nu staar over for, at skulle indføre her i Landet efter de tre Partiers Opfattelse, kan der være Grund til at gøre et Par Bemærkninger om denne norske Grundlov. Det norske Storting, der vælges ved almindelig Valgret, deler sig i to Afdelinger, Odelstinget og Lagtinget. I Lagtinget sidder en Fjerdedel af Stortingsmændene, og tilbage er der altsaa tre Fjerdedele i Odelstinget. Almindelige Love faar en selvstændig Behandling i begge de to Afdelinger, og kan der ikke opnaas Enighed, træder de sammen i Plenum, men der fordrer dog, for at et Lovforslag kan blive ophevet til Lov, at det opnaar to Trediedele Stemmers Majoritet. Denne Deling af det norske Storting har ikke videre Betydning mere. Der er, saa vidt man kan skønne,